

POLITICKO-PREFERENČNÉ ŠTIEPENIE SPOLOČNOSTI VO FUNKČNÝCH MESTSKÝCH REGIÓNOCH STREDNÉHO SLOVENSKA NA BÁZE URBÁNNO-RURÁLNEJ DICHOTÓMIE PRIESTORU V OBDOBÍ ROKOV 1998 – 2010

Martin Plešivčák

Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta, Katedra humánnej geografie a demogeografie, e-mail: plesivcak@fns.uniba.sk

Abstract: The main ambition of this article is to present the basic trends in voting behaviour of the population living in both an urban area on one hand and in a rural on the other, while reflecting the state of socio-political cleavage within electorate of these two very distinct environments in spatial context of functional urban regions located in Central Slovakia. The results of parliamentary elections conducted over a period of years 1998-2010 will be used. State of political-preferential urban-rural cleavage will be evaluated by level of voter turnout achieved in both the urban and rural areas, while the party representatives of these two environments a priori understood as political defenders of differential values owned by people living in them will be also determined. The extent and acceleration of socio-political cleavage in electorate between urban and rural space are identified on the basis of differences in electoral support achieved by the relevant political parties in both environments under study. It is also necessary to accentuate the correlation of their electoral preferences with the socio-structural conditions of examined regions, which varies depending on the urban-rural context of these areas at the same time.

Key words: socio-political cleavage, voting preferences, political party, region, urban and rural environment

1 ÚVOD

Oblasti sociálneho štiepenia, resp. konfliktné línie vyformované na báze odlišných politických preferencií obyvateľov sa stali centrálnym predmetom záujmu odborníkov venujúcim sa problematike volebného správaniu elektorátu už v polovici minulého storočia. Zásadná zmena orientácie politickej vedy so sebou priniesla prudký rozvoj literatúry venujúcej pozornosť práve procesu volebného výberu obyvateľstva a jeho determinantov, ktoré rozhodujúcim spôsobom ovplyvňujú konečné

volebné výsledky, a tým i samotnú redistribúciu politickej moci v uvažovanej priestorovej jednotke.

Za prelomovú prácu po prvýkrát definujúcu oblasti sociálneho štiepenia v rámci spoločnosti možno pokladať monografiu od Lipseta a Rokkana publikovanú v roku 1967. Podľa nej možno sociálne štiepenie chápať ako oblasti konfliktov, ktoré sú závislé od kvality vzťahov v rámci danej sociálnej štruktúry prejavujúce sa i v politickej rovine, pričom za základné skupiny spoločnosti prirodzene oddelené práve takto definovanou konfliktnou líniou možno považovať: dominantná vs. podriadená kultúra (centrum vs. periféria), štát vs. cirkev, mesto vs. vidiek (priemysel vs. poľnohospodárstvo) a zamestnávateľia vs. robotníci. Prvé dve dvojice konfliktov sú úzko späté s rozvojom národných štátov, zvyšné dve zasa ako konsekvencia priemyselnej revolúcie. Mnohé štúdie dokazujú, že i dnes po takmer polstoročí je explanačná sila spomenutých faktorov ovplyvňujúcich podobu volebného výsledku stále vysoko relevantná, avšak s prihliadnutím na časový a priestorový kontext, ktorého sa týkajú. Niektorí autori túto dlhodobo platnú axiómu označujú ako etnický daný (Chandra a Boulet, 2003) či adhéziu (van der Veen a Laitin, 2004). Klasický argument ponúka Eckstein (1966), ktorý dokonca rozlišuje viacero kvalitatívnych druhov štiepenia: tradičné „segmentové“ (politické delenia striktne kopírujúce objektívnu sociálnu stratifikáciu), „kultúrne“ (diferencie vyplývajúce z nejednotnej percepcie sveta) a ním označované ako „špecifické“ viažuce sa na konkrétny výkon moci (odlišnosti aplikačných dopadov jednotlivých typov politík).

Slovenský politicko-vedný výskum primárne orientovaný na skúmanie diferencie volebných vzorcov urbánneho a rurálneho prostredia bol v ére posledných dvadsiatich rokov obohatený o viaceré cenné štúdie, ktoré pri hľadaní príčin politického správania populácie akcentovali práve nezanedbateľný význam priestorového kontextu, resp. geografického spôsobu bádania ako takého. Krivý (2000) sa vo svojej práci zamýšľa nad základnými predispozíciami politického rozhodovania rôznych skupinových segmentov spoločnosti, ktorých volebné výbery a z nich plynúce politické dôsledky sú diferentné práve v závislosti od miesta, od ich prítomnosti v urbánnom či rurálnom priestore či od populačnej veľkosti danej sídelnej jednotky. Madleňák v roku 2006 predstavil príspevok, ktorý vyzdvihuje význam politického zakorenenia konkrétneho regiónu, ktorý je schopný dlhodobo udržiavať stabilitu volebných preferencií obyvateľstva z hľadiska intra-regionálnych politických tendencií daných historickým vývojom územnej jednotky a jeho subčastí či v závislosti od urbánno-rurálnej koncepcie priestoru. To podporuje i zistenie o citeľnejšom urbánno-rurálnom štiepení volebných preferencií elektorátu na dolnej Orave disponujúcej najväčším mestským sídlom regiónu. Platnosť konceptu identifikácie rôznych skupín populácie s hodnotovou výbavou a obsahom politík konkrétnych strán v rámci politického spektra potvrdzuje i v slovenských reáliách Szöllös (2006), ktorý verifikoval časo-priestorovú stabilitu území volebnej podpory rozhodujúcich politických síl pôsobiacich v slovenskej politike po roku 1998. Pravicová SDKÚ už tradične čerpá výraznú časť svojich volebných ziskov z regiónov príznačných vysokou mierou urbanizácie a dobrou socio-ekonomickou kondíciou. HZDS a SMK-MKP sú klasickými reprezentantmi rurálneho priestoru, avšak vidieka iných častí krajiny

(Krivý, 1996). V politicko-vedných kruhoch platí všeobecná zhoda na tom, že urbánno-rurálny dizajn politických subjektov sa vyznačuje vysokou mierou odolnosti voči výrazným geografickým posunom či destabilite v čase. V tomto kontexte však treba podotknúť, že istá časť volebných ziskov sa môže pri konkrétnych stranách v diferentnej miere medzi mestským prostredím a vidiekom medzivolebne „prelievať“ (Baráth et al., 1995). Pri hodnotení urbánno-rurálnej konfliktnej línie vyformovanej v jednotlivých častiach Slovenska je rovnako potrebné brať v úvahu jej pomerne časté splývanie s ostatnými (dominantnejšími) oblasťami socio-politického štiepenia elektorátu (Madleňák, 2012).

2 METODIKA A DÁTA

Geografické jednotky vymedzené na základe similarity volebného správania obyvateľov v nich žijúcich, ktorých aplikácia by bola nesporne najvhodnejšia v prípade výskumov podobného charakteru, akým je tento, zatiaľ v ére samostatnej Slovenskej republiky skoncipované neboli. Tento stav indikuje odkázanosť obdobne ladených štúdií na momentálne prístupné koncepcie organizácie priestoru. Za účelom poznania odlišností volebného správania obyvateľov miest a vidieka možno v slovenských podmienkach považovať za najpriateľnejší koncept funkčných mestských regiónov (FMR) vymedzených prof. Bezák (2000). Tieto územné jednotky regionálnej dimenzie siete neboli zadefinované na báze intraregionálnej podobnosti volebných preferencií ich obyvateľov, avšak objektívnu väzbu existujúcu medzi centrom a zázemím tu nemožno ignorovať. Práve oni predstavujú prirodzene existujúce regionálne celky s „vlastným“ mestom a jemu prislúchajúcim „vlastným“ zázemím. Pri iných priestorových koncepciách (napr. platných územno-správných či štatistických) existuje reálne riziko začlenenia vidieka (či dokonca niektorých mestských sídel) konkrétneho prirodzene vyformovaného regiónu k príľahlej priestorovej jednotke, resp. jeho delenie na menšie jednotky nenapĺňajúce už kritérium reálneho regiónu. V rámci tohto príspevku budeme pracovať s úrovňou A (51 funkčných mestských regiónov), pričom stredné Slovensko bude tvorené skupinou nasledujúcich 19 regiónov: FMR Banská Bystrica, FMR Brezno, FMR Čadca, FMR Dolný Kubín, FMR Dubnica nad Váhom, FMR Liptovský Mikuláš, FMR Lučenec, FMR Martin, FMR Námestovo, FMR Považská Bystrica, FMR Prievidza, FMR Púchov, FMR Rimavská Sobota, FMR Ružomberok, FMR Tvrdošín a Nižná, FMR Veľký Krtíš, FMR Zvolen, FMR Žiar nad Hronom a FMR Žilina (tab. 1).

Pre potreby tejto štúdie boli analyzované dezagregované výsledky volieb do Národnej rady Slovenskej republiky uskutočnené v období rokov 1998 – 2010 v prípade tých politických zoskupení, ktoré v rámci neho mali aspoň v jednom funkčnom období svojich zástupcov v zákonodarnom zbore SR. Ako kardinálny indikátor urbánno-rurálneho profilu daného politického subjektu bol použitý index rurality volebných preferencií politickej strany (index rurality strany R_i), ktorý je vyjadrením pomeru medzi podielom hlasov získaných politickým subjektom vo vidieckych obciach a podielom volebných preferencií toho istého subjektu v mestskom prostredí

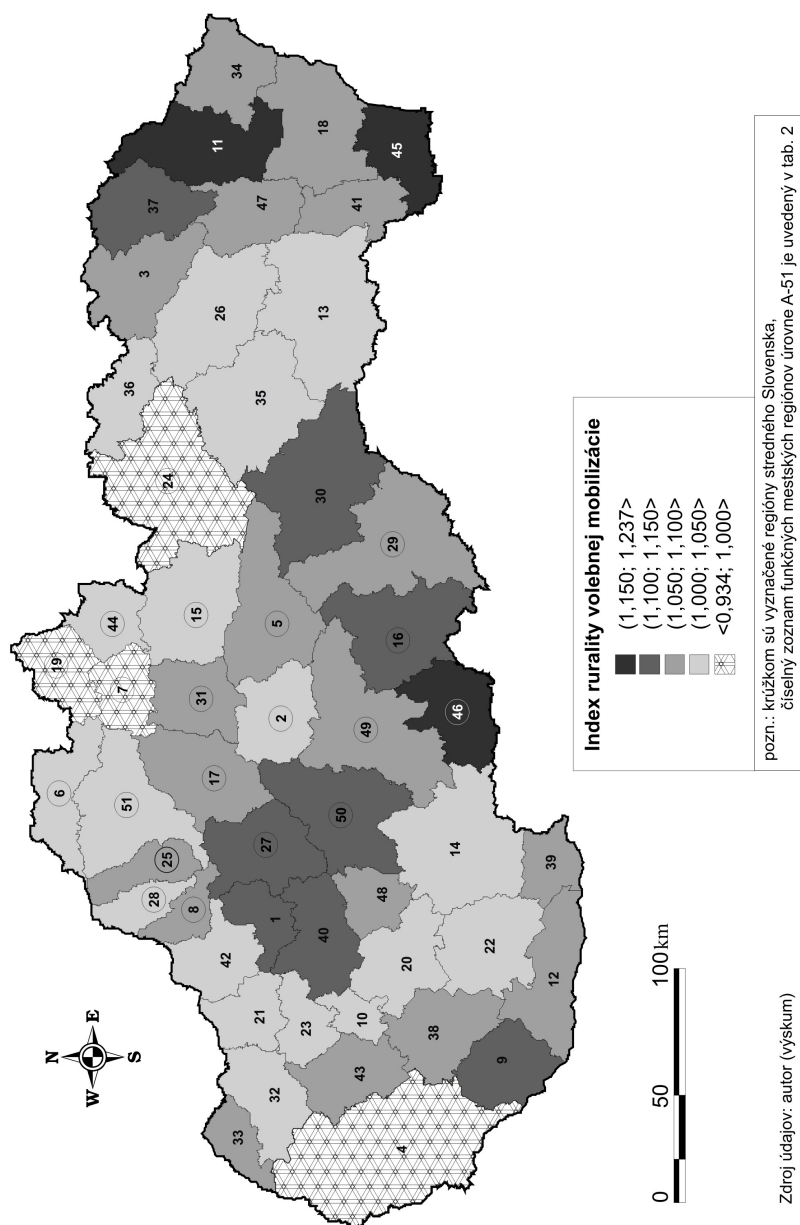
v konkrétnych parlamentných voľbách uskutočnených v období rokov 1998 – 2010 (obr. 1). Politická strana s najvyšším indexom rurality volebných preferencií v danom regióne predstavuje hlavného politického reprezentanta vidieckeho prostredia. Naopak strana disponujúca najnižším indexom rurality je vnímaná ako hlavný politický reprezentant mestského prostredia (obr. 2). Matematický rozdiel v hodnotách indexu rurality strán s jeho najvyššou a najnižšou hodnotou v daných voľbách predstavuje číslo definujúce úroveň (veľkosť, rozpätie) urbánno-rurálneho konfliktu v záujmovom regióne (obr. 3). Čím väčší je tento rozdiel, tým možno v regióne očakávať výraznejší volebno-preferenčný konflikt medzi mestským a vidieckym elektorátom a opačne. Pracuje sa s priemernou hodnotou za celú študovanú periódu (tab. 2).

Tabuľka 1 Číselný zoznam funkčných mestských regiónov A-51 (Bezák, 2000)

1	Bánovce nad Bebravou	18	Michalovce	35	Spišská Nová Ves
2	Banská Bystrica	19	Námestovo	36	Stará Ľubovňa
3	Bardejov	20	Nitra	37	Svidník a Stropkov
4	Bratislava	21	Nové Mesto nad Váhom	38	Šaľa a Galanta
5	Brezno	22	Nové Zámky	39	Štúrovo
6	Čadca	23	Piešťany	40	Topoľčany
7	Dolný Kubín	24	Poprad	41	Trebišov
8	Dubnica nad Váhom	25	Považská Bystrica	42	Trenčín
9	Dunajská Streda	26	Prešov	43	Trnava
10	Hlohovec	27	Prievidza	44	Tvrdošín a Nižná
11	Humenné	28	Púchov	45	Veľké Kapušany a Kráľovský Chlmec
12	Komárno	29	Rimavská Sobota	46	Veľký Krtíš
13	Košice	30	Rožňava	47	Vranov nad Topľou
14	Levice	31	Ružomberok	48	Zlaté Moravce
15	Liptovský Mikuláš	32	Senica	49	Zvolen
16	Lučenec	33	Skalica a Holíč	50	Žiar nad Hronom
17	Martin	34	Snina	51	Žilina

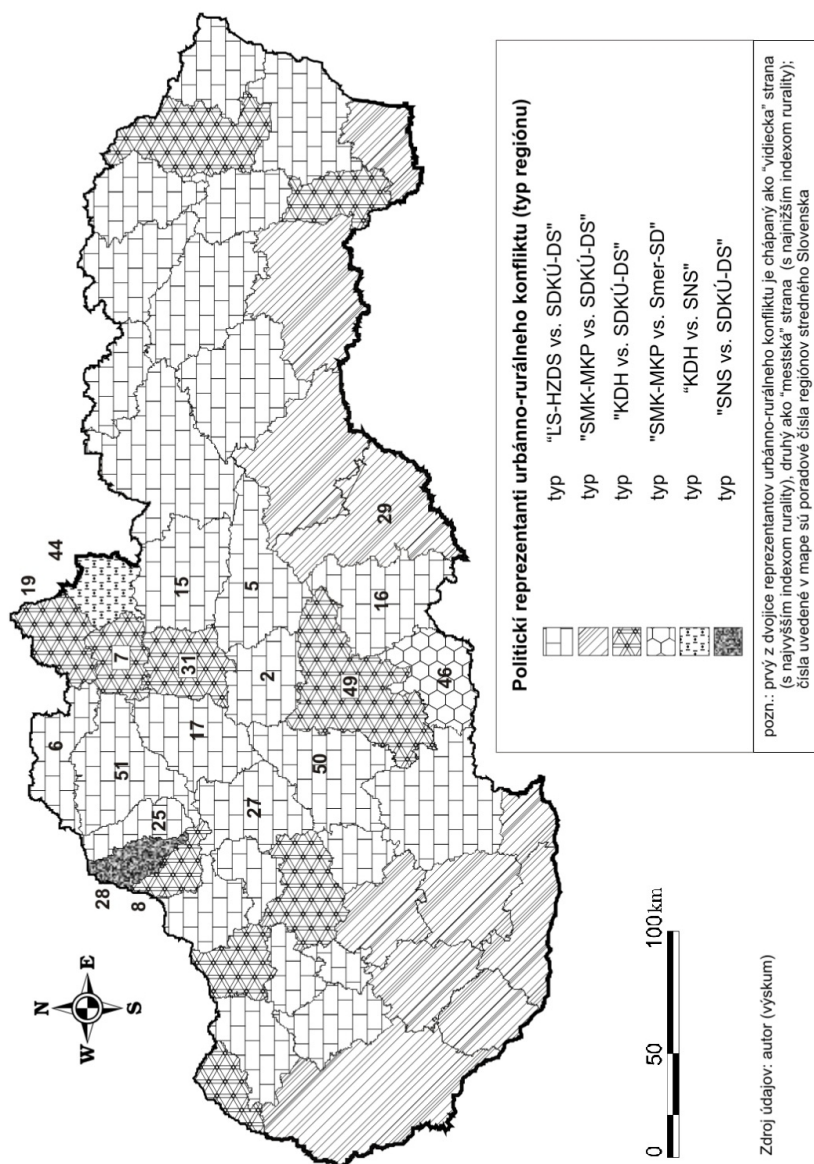
pozn.: zvýraznené sú regióny stredného Slovenska

Nemenej dôležitou úlohou práce bolo vyhodnotiť reláciu volebných preferencií rozhodujúcich politických subjektov so sociálno-ekonomickými predispozíciami mestského a vidieckeho priestoru v rámci predstavovaných regiónov využitím metódy korelačnej analýzy. Za účelom naplnenia tohto cieľa bolo vyselektovaných 10 socio-ekonomických indikátorov a ich hodnôt zistených z výsledkov sčítania obyvateľstva domov a bytov (2001), pri ktorých sa dá preukázať zvýšená diferencia hodnôt v závislosti od ich výskytu v urbánnom a rurálnom prostredí a možno v ich prípade preto predpokladať pomerne výrazný socio-politický konflikt populácie daného regiónu: podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov zamestnaných v primárnom

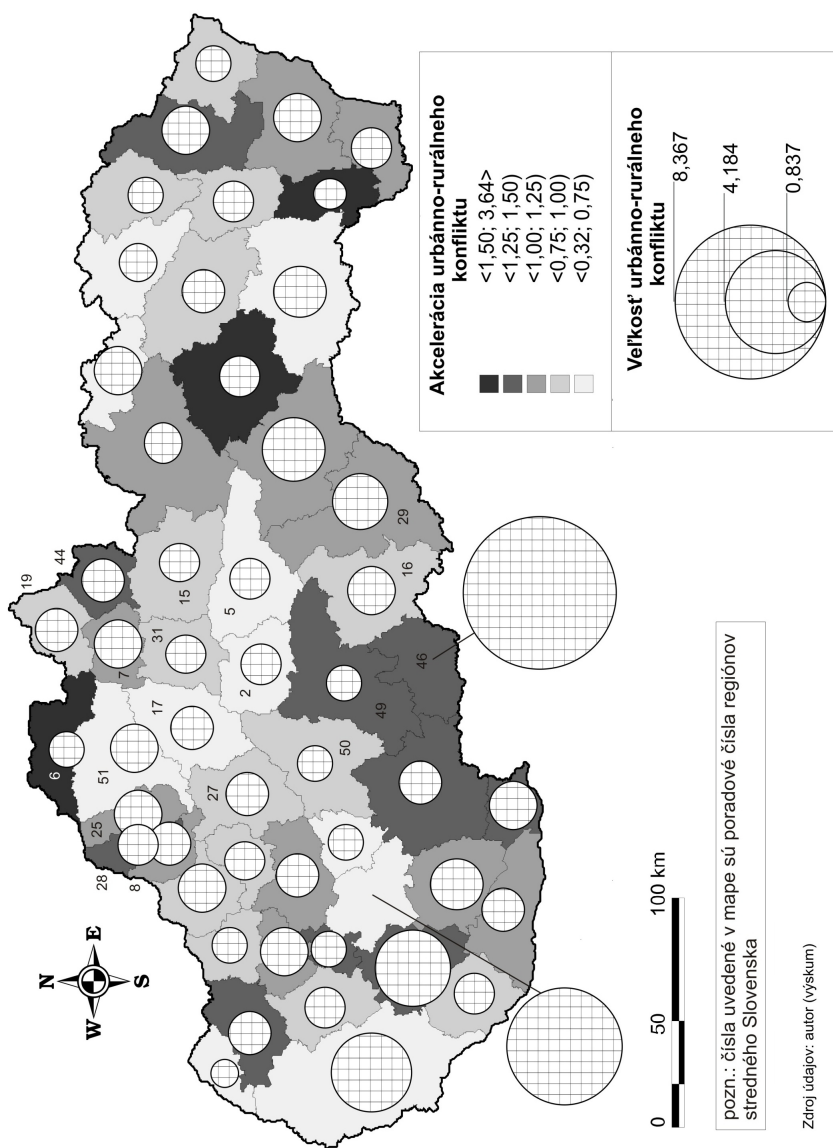

Zdroj údajov: autor (výskum)

Obrázok 1 Priemerné regionálne indexy rurality volebnej mobilizácie elektorátu v parlamentných voľbách v období rokov 1998 – 2010

Obrázok 2 Typizácia regiónov Slovenska podľa dlhodobých reprezentantov socio-politického urbánno-rurálneho konfliktu vytvorená na základe výsledkov parlamentných volieb v období rokov 1998 – 2010

Obrázok 3 Veľkosť a akcelerácia socio-politického urbánno-rurálneho konfliktu v jednotlivých regiónoch Slovenska vytvorená na základe výsledkov parlamentných volieb v období rokov 1998 – 2010

Tabuľka 2 Základné charakteristiky socio-politického urbánno-rurálneho konfliktu vo funkčných mestských regiónoch stredného Slovenska v období rokov 1998 – 2010

Región	U _i	VÚ	VÚ _i	R (vm)	Index rurality politických strán v období rokov 1998 – 2010										1998	2002	2006	2010	1998 – 2010				
					LS- HZDS	SMK MKP	SDKÚ -DS	SNS	Smer -SD	KDH	SOP	SDĽ	KSS	ANO						SaS	Most- Hid		
Banská Bystrica	74,17	69,78	71,33	69,21	1,032	1,527	0,501	0,670	1,443	1,045	1,341	0,811	0,762	1,031	0,856	0,800	0,650	0,903	1,126	0,880	0,469	0,844	0,52
Brezno	34,71	65,54	66,70	63,28	1,052	1,526	0,542	0,602	1,084	0,989	1,128	0,748	0,686	1,509	0,711	0,683	0,860	0,947	1,044	0,840	0,543	0,843	0,57
Čadca	45,13	63,71	64,88	62,24	1,041	1,312	0,865	0,683	0,963	1,023	1,080	0,541	0,689	0,780	0,379	0,603	0,444	0,504	0,683	0,689	0,807	0,671	1,60
Dolný Kubín	45,43	67,21	67,10	67,33	0,991	1,489	0,425	0,714	1,303	0,827	1,693	0,550	0,521	0,643	0,717	0,729	0,488	0,842	1,105	1,165	1,021	1,033	1,21
Dubnica nad Váhom	70,54	68,17	71,96	66,64	1,076	1,379	0,495	0,543	1,179	0,924	1,442	0,581	0,536	1,075	0,550	0,597	0,575	0,825	0,991	1,076	0,872	0,941	1,06
Liptovský Mikuláš	57,15	69,14	70,10	68,40	1,022	1,474	0,677	0,663	1,262	1,051	1,290	0,707	0,741	1,073	0,727	0,754	0,817	0,842	0,902	0,846	0,669	0,815	0,79
Lučenec	46,69	64,36	67,05	61,29	1,100	1,641	0,911	0,544	1,617	1,125	1,496	0,723	0,808	1,850	0,748	0,606	0,614	1,275	1,322	0,950	0,978	1,131	0,77
Martin	65,34	68,92	71,28	67,62	1,056	1,547	0,247	0,549	1,215	1,099	0,929	0,607	0,883	1,337	0,774	0,701	0,516	1,016	1,179	0,952	0,762	0,977	0,75
Námestovo	16,04	63,23	62,54	66,82	0,934	1,264	0,423	0,768	1,063	0,852	1,574	0,930	0,363	0,442	0,474	0,559	0,395	0,920	1,110	0,930	0,902	0,965	0,98
Považská Bystrica	65,65	68,92	72,16	67,17	1,069	1,464	0,461	0,428	1,165	0,959	1,124	0,417	0,390	1,095	0,477	0,449	0,444	1,050	1,069	1,136	1,064	1,084	1,01
Prievidza	57,33	68,34	72,99	64,85	1,131	1,490	0,310	0,570	1,206	1,013	1,345	0,616	0,652	0,795	0,673	0,687	0,479	0,857	1,098	0,893	0,730	0,895	0,85
Púchov	41,16	69,42	70,46	67,91	1,031	1,243	0,640	0,581	1,301	1,069	0,847	0,789	0,590	1,132	0,774	0,711	0,543	0,761	0,825	0,798	0,995	0,845	1,31
Rimavská Sobota	46,46	65,57	67,86	62,96	1,090	1,099	1,908	0,393	0,649	0,624	0,807	0,603	0,465	0,721	0,555	0,486	1,236	1,561	1,282	1,333	1,883	1,515	1,21
Ružomberok	50,11	68,14	70,92	65,41	1,087	1,268	0,611	0,631	1,145	0,980	1,465	0,631	0,671	0,954	0,660	0,742	0,588	0,760	1,078	0,975	0,678	0,873	0,89
Tvrdošín a Nížná	46,74	72,73	73,31	72,05	1,018	1,274	1,138	1,073	0,731	0,809	1,702	0,742	0,510	0,598	0,921	0,758	0,818	0,832	0,948	1,069	1,136	0,996	1,37
Veľký Krtíš	33,51	66,56	69,57	60,22	1,167	1,009	0,818	0,561	0,563	0,544	0,848	0,505	0,442	0,625	0,519	0,414	2,787	10,174	4,698	5,671	12,923	8,367	1,27
Zvolen	66,79	68,34	70,58	67,20	1,051	1,267	0,330	0,629	1,234	1,025	1,315	0,791	0,848	1,134	0,773	0,756	0,445	0,534	0,797	0,701	0,749	0,695	1,40
Žiar nad Hronom	53,58	68,54	71,97	65,45	1,102	1,330	0,912	0,636	1,169	0,954	1,228	0,760	0,700	1,202	0,745	0,767	0,596	0,663	0,835	0,714	0,603	0,704	0,91
Žilina	55,11	70,04	71,25	69,07	1,030	1,679	0,397	0,442	1,164	1,078	1,116	0,497	0,482	0,747	0,537	0,566	0,349	1,133	1,458	1,271	0,839	1,175	0,74
SLOVENSKÁ REPUBLIKA	56,18	66,64	68,01	65,59	1,036	1,438	2,227	0,518	1,129	0,995	1,221	0,688	0,655	1,046	0,684	0,574	1,285	1,643	1,388	1,595	0,767	1,348	0,47

Použitie skratky: U_i – miera urbanizácie, VÚ – volebná účasť, VÚ_i – volebná účasť na vidieku, VÚ_o – volebná účasť v mestách, R_i (vm) – index rurality volebnej mobilizácie, U-R – urbánno-rurálny

sektore hospodárstva, podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov zamestnaných v sekundárnom sektore hospodárstva, podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov zamestnaných v terciárnom a kvartérnom sektore hospodárstva, podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov - podnikateľov, podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov odchádzajúcich za prácou mimo obce trvalého bydliska, podiel obyvateľstva so základným vzdelaním, podiel obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním, miera nezamestnanosti, miera urbanizácie a volebná účasť.

Za účelom identifikácie a kvantitatívneho vyjadrenia štatistickej súvislosti medzi volebnými preferenciami politických strán a vybranými socio-ekonomickými charakteristikami obyvateľstva bol využitý Pearsonov korelačný koeficient. Pri každom z hodnotených regiónov sú v texte uvedené tri korelačné vzťahy pozitívneho a tri negatívneho charakteru, pri ktorých boli identifikované najtesnejšie väzby danej orientácie (priamej/kladnej resp. nepriamej/zápornej).

3 VÝSLEDKY

Parciálne regióny stredného Slovenska sa z hľadiska volebnej účasti elektorátu a jeho politických inklinácií vyznačujú pomerne značnou politicko-preferenčnou diferenciou. Podpora deklarovaná jednotlivým politickým subjektom vykazuje istú mieru volebno-preferenčnej volatility nielen v priestorovom, ale i časovom kontexte. Kým juhovýchodná časť záujmového územia (pohraničné regióny s Maďarskou republikou) deklaruje v komparácii s inými oblasťami Slovenska len priemernú volebnú participáciu obyvateľstva, jeho západné a severné časti boli v sledovanej perióde rokov 1998 – 2010 príznačné nadštandardnou volebnou angažovanosťou elektorátu (s výnimkou hornej Oravy a Kysúc). Uvažujúc o stabilite volebných preferencií obyvateľov stredného Slovenska môžeme identifikovať niekoľko generálne platných trendov. Kým severozápad centrálnej časti Slovenska typický vyššou volebnou účasťou je naklonený nacionálno-populistickým či ľavicovým politickým subjektom (ĽS-HZDS, SNS a po roku 2006 dominantne Smeru-SD), pás regiónov tiahnúcich sa severojužným smerom od Oravy cez dolný Liptov, pokračujúc Banskou Bystricou a Zvolenom a ich spádovými regiónmi až po národnostne zmiešané územie pozdĺž slovensko-maďarskej štátnej hranice vo zvýšenej miere podporuje stredo-pravé politické sily (Orava a dolný Liptov bytostne dôležité pre volebný úspech konzervatívneho KDH, regióny Banskej Bystrice a Zvolena pre pravicovú SDKÚ-DS a južné oblasti preferujúce politické strany akcentujúce etnické/menšinové otázky ako SMK a Most-Híd). V poslednom období (najmä po roku 2006) sme však svedkami extrémneho posilňovania regionálnych pozícií strany Roberta Fica, ktorá v prípade parlamentných volieb 2010 dokázala zvíťaziť dokonca vo všetkých regiónoch stredného Slovenska, južné časti charakteristické výrazným zastúpením občanov maďarskej národnosti nevynímajúc. Dominantná etnická konfliktná línia sa v tomto území veľmi často prelína s urbánno-rurálnym socio-politickým štiepením spoločnosti, ktorého charakteristika z pohľadu jednotlivých regiónov centrálnej časti Slovenska predstavuje kardinálnu ambíciu predkladaného príspevku.

Región Banská Bystrica

Metropola stredného Slovenska s jeho spádovou oblasťou sa vyznačuje vôbec druhou najvyššou mierou urbanizácie spomedzi všetkých regiónov Slovenskej republiky. Za sledované obdobie rokov 1998 – 2010 patrila k územiám s najvyššou dosahovanou volebnou účasťou. Záujem o hlasovanie v mestskom i vidieckom priestore tu bol v porovnaní s celoslovenskou situáciou na vysoko nadpriemernej úrovni. Región Banskej Bystrice sa vyznačoval relatívne malým rozdielom medzi volebnou participáciou v urbánnom a rurálnom prostredí. Stranou s dlhodobou najvyšším indexom rurality v tomto priestore je Mečiarova ĽS-HZDS, naopak najvyšší rozdiel získaných hlasov v urbánno-rurálnom porovnaní v prospech mesta zaznamenala SDKÚ-DS. Úroveň socio-politického konfliktu medzi mestom a vidiekom je tu mierne podpriemerná. V rámci regiónu výrazne pozitívne korelujú volebné zisky strán SDKÚ-DS a SaS s podielom obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním ($r=0,657$, resp. $0,579$) a taktiež volebné preferencie SDKÚ-DS s priestorovou kompozíciou obyvateľstva zamestnaného v terciárnom a kvartérnom sektore hospodárstva ($0,541$). Naopak najtesnejší negatívny štatistický vzťah bol evidovaný v regióne v prípade strán SaS a SOP smerom k obyvateľstvu so základným vzdelaním ($-0,568$, resp. $-0,532$). Rovnako negatívne reagovali volebné preferencie SDKÚ-DS na územnú distribúciu obyvateľstva pracujúceho v primárnom odvetví ekonomiky ($-0,510$).

Región Brezno

Región situovaný na Horehroní je charakteristický treťou najnižšou mierou urbanizácie v rámci celej krajiny. Napriek prevahe vidieckej časti populácie, ktorá je vo všeobecnosti typická vyšším záujmom o účasť na hlasovaní vo voľbách, v regióne Brezna bola zistená mierne podpriemerná volebná participácia obyvateľstva. Pod celoslovenskou úrovňou bol záujem o voľby rovnako tak v jeho vidieckom i mestskom priestore. Rozdiel medzi volebnou účasťou v urbánnom a rurálnom prostredí regiónu dosahoval celoslovenský štandard. Najviac rurálne boli volebné preferencie ĽS-HZDS, kým SDKÚ-DS bola stranou opierajúcou sa predovšetkým o hlasy mesta. Spoločensko-politický konflikt medzi mestom a vidiekom je v tomto stredoslovenskom regióne na mierne podpriemernej úrovni. Najvyššia korelačná súvislosť pozitívneho charakteru bola v rámci regiónu Brezna registrovaná pri volebných preferenciách Mostu-Híd a miere volebnej participácie obyvateľstva ($0,739$). Rovnako pozitívne reagovali na prítomnosť hlasov tejto strany i územné podiely obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním ($0,726$). Vyššie zastúpenie tejto skupiny populácie bolo sledované vyššími volebnými preferenciami i v prípade SDKÚ-DS a opačne ($0,701$). Negatívny korelačný vzťah zvýšenej relevancie bol zaznamenaný medzi územnou kompozíciou obyvateľstva so základným vzdelaním a volebnými výsledkami hneď troch politických subjektov – SaS, ANO a SĽK ($-0,696$, $-0,546$, resp. $-0,541$).

Región Čadca

Predstavovaný región Kysúc sa vzhľadom na celoslovenskú situáciu vyznačuje podpriemerným stupňom urbanizácie. Podobne zaostáva i v záujme jeho obyvateľ-

stva o aktívnu účasť pri hlasovaní vo voľbách. V oboch záujmových prostrediach (v meste i na vidieku) je miera volebnej participácie pri porovnaní s celoštátnym štandardom na pomerne nízkej úrovni. V regióne Čadce rozdiel medzi volebnou účasťou v urbánnom a rurálnom priestore (v prospech vidieka) dosahuje priemernú hodnotu. Z dlhodobého hľadiska možno považovať za reprezentanta vidieckeho prostredia tohto regiónu ĽS-HZDS, naopak mesto tu tvorí preferenčnú bázu vo voľbách už stabilne najmä v prípade pravicovej SDKÚ-DS. Urbánno-rurálny konflikt existujúci vďaka socio-politickému štiepeniu tunajšieho obyvateľstva je v porovnaní so slovenskými pomermi výrazne podpriemerný (obr. 3). Z pohľadu štatistickej súvislosti volebných preferencií elektorátu a ich socio-ekonomických predispozícií možno v rámci regiónu Čadce evidovať najsilnejší korelačný vzťah pozitívneho charakteru v prípade volebných výsledkov strán ANO, SaS a SDE smerom k priestorovému rozmiestneniu obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním (0,791, 0,719, resp. 0,659). Naopak negatívne reagovali volebné zisky strany KSS na mieru volebnej účasti (-0,714), územná distribúcia získaných hlasov ANO na geografickú kompozíciu obyvateľstva odchádzajúceho za prácou mimo obce (-0,712) a volebná podpora SaS na podiel pracujúcich v prvom sektore ekonomiky (-0,655).

Región Dolný Kubín

Historický región Oravy je charakteristický nadštandardnou územnou koncentráciou vidieckeho obyvateľstva, čo potvrdzuje i jeho parciálna súčasť - región Dolného Kubína so značne podpriemernou mierou urbanizácie. Volebná participácia tunajšieho obyvateľstva sa zaraďuje v rámci Slovenska k priemerným. Rozdiel však možno badať medzi záujmom o voľby v mestom a vidieckom prostredí. Obyvateľstvo regiónu žijúce na vidieku je smerom k aktívnej účasti vo voľbách v porovnaní s celoslovenským priemerom mierne skeptickejšie. Naopak mesto sa stavia k svojmu volebnému právu aktívnejšie než je slovenským štandardom u urbánnej časti populácie. Mesto Dolný Kubín a jeho spádová oblasť patrí medzi tie štyri regióny Slovenska, ktoré v rámci svojho územia registrujú vyššiu volebnú participáciu v mestách než na vidieku. Najvýraznejšie sa o volebné preferencie vidieka opiera v regióne KDH, pričom mestský priestor je bytostne dôležitý predovšetkým pre volebný úspech SDKÚ-DS. Región je pri porovnaní s celoslovenskou situáciou typický mierne nadpriemernou úrovňou socio-politického konfliktu medzi urbánnym a rurálnym prostredím. Najsilnejšia pozitívna korelácia bola zistená v prípade volebných preferencií strán SDE a SaS voči geografickej kompozícii vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva (0,602, resp. 0,516), rovnako tak pri volebnej podpore KDH a miere nezamestnanosti (0,484). Naopak negatívny korelačný vzťah bol najintenzívnejší pri volebných výsledkoch strán KSS, SDE a SaS smerom k hodnotám miery nezamestnanosti (-0,580, -0,480, resp. -0,473).

Región Dubnica nad Váhom

Región nachádzajúci sa na strednom Považí je po spádových územiach metropol západného, stredného a východného Slovenska v poradí štvrtým s najvyššou mierou urbanizácie, hoci populačne sa im ani zďaleka nepribližuje. Z hľadiska volebnej participácie patrí región Dubnice nad Váhom k tým s mierne nadpriemer-

ným záujmom obyvateľstva o aktívnu účasť na hlasovaní. Zvýšený záujem o voľby možno registrovať najmä vo vidieckom prostredí, z pohľadu celoslovenskej komparácie je však nadštandardne aktívny vo voľbách i tunajší mestský priestor. Rozdiel medzi volebnou participáciou urbánnej a rurálnej časti elektorátu regiónu Dubnice nad Váhom dosahuje nadpriemernú úroveň s vyššími hodnotami na strane vidieka. Najvyššiu odchýlku medzi volebnými ziskami v meste a na vidieku tu evidujú dva politické subjekty – KDH a SDKÚ-DS. V prípade prvej z dvojice uvedených strán ide o výraznú prevahu vidieckych hlasov nad mestskými, u niekdajšieho lídra pravice je tomu presne naopak. Spoločensko-politický konflikt medzi mestom a vidiekom je v tomto regióne na priemernej úrovni. Volebná podpora strán najtesnejšie korelovala s miestnymi podielmi vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva. Pozitívna bola väzba tejto skupiny populácie najmä na volebné preferencie SDKÚ-DS, SaS a ANO (0,781, 0,729, resp. 0,719). Znamená to, že pravicovým stranám sa darilo predovšetkým v tých územiach, v ktorých podiely populácie s vysokoškolským vzdelaním boli nadpriemerné a naopak. Najsilnejší negatívny štatistický vzťah bol zistený pri volebnej podpore ANO a územnej kompozícii obyvateľstva pracujúceho v primárnom sektore hospodárstva (-0,683), pri volebných výsledkoch SDKÚ-DS a obyvateľstve so základným vzdelaním (-0,658) a pri preferenciách Mostu-Híd a geografickej distribúcii obyvateľov odchádzajúcich za prácou mimo obce trvalého pobytu (-0,642).

Región Liptovský Mikuláš

V regióne horného Liptova sa stupeň urbanizácie pohybuje mierne nad hladinou jej priemernej celoslovenskej hodnoty. Záujem o aktívnu účasť pri hlasovaní vo voľbách tu dosahuje jednu z najvyšších úrovní v rámci celého územia Slovenskej republiky. Zvýšenú volebnú účasť možno registrovať rovnako v prípade mestskej i vidieckej časti elektorátu, pričom najmä v urbánnom prostredí bola zaznamenaná v interregionálnom porovnaní jedna z najvyšších mier volebnej participácie. Rozdiel medzi aktívnym záujmom o voľby v mestách a vo vidieckych obciach regiónu je v komparácii s celoslovenským štandardom menej výrazný. Najväčšiu oporu vo vidieckych hlasoch nachádza ĽS-HZDS, pričom SDKÚ-DS čerpá volebné preferencie predovšetkým z mestského prostredia. Socio-politické štiepenie regiónu z hľadiska urbánneho a rurálneho priestoru je v porovnaní s celoštátnou situáciou na podpriemernej úrovni. Najintenzívnejšiu korelačnú závislosť kladného charakteru bolo možné v tomto území sledovať v prípade volebných výsledkov pravicových strán SaS a SDKÚ-DS vo vzťahu ku geografickej kompozícii obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním (0,543, resp. 0,496), pričom volebná podpora liberálnej SaS tu štatisticky významne pozitívne korelovala taktiež s územnou distribúciou podnikateľsky aktívnych obyvateľov (0,500). Nepriamy korelačný vzťah slabšej intenzity bol zaznamenaný medzi volebnými preferenciami KSS a priestorovým rozmiestnením vysokoškolsky vzdelanej populácie (-0,431), medzi hlasmi odovzdanými vo voľbách pre SĎĽ a územnou koncentráciou obyvateľstva so základným vzdelaním (-0,427) a medzi lokálnymi volebnými výsledkami Mostu-Híd a geografickou kompozíciou zamestnancov druhého sektoru ekonomiky (-0,415).

Región Lučenec

Tento juhoslovenský región je charakteristický podpriemernou mierou urbanizácie. Celoslovenský priemer neprekračuje rovnako tak i volebná participácia tunajšieho obyvateľstva. Kým volebná účasť vidieckej časti elektorátu zaostáva za celoslovenským štandardom len mierne, záujem o aktívnu účasť vo voľbách v mestskom prostredí regiónu zaraďujeme k najmenším v rámci celého územia Slovenska. I vďaka týmto trendom rozdiel medzi mierou volebnej participácie obyvateľstva v urbánnom a rurálnom priestore tu patrí k najväčším v Slovenskej republike. Značne odlišná volebná podpora z hľadiska urbánno-rurálnej dimenzie je typická pre dva relevantné politické subjekty. Výrazne vidiecke sú v regióne Lučenca volebné preferencie Mečiarovej ĽS-HZDS, zatiaľ čo mestský elektorát je neoddeliteľnou súčasťou volebného úspechu tradičného pravicového lídra - SDKÚ-DS. V tomto území registrujeme zvýšený socio-politický konflikt vo volebných preferenciách obyvateľov mestského a vidieckeho prostredia presahujúci celorepublikový štandard. Obyvateľstvo s vysokoškolským vzdelaním je sociálnou skupinou, ktorá v rámci regiónu najintenzívnejšie koreluje s volebnými preferenciami politických strán, avšak tesnosť väzby medzi uvažovanými premennými je na pomerne nízkej úrovni. Pozitívnu štatistickú závislosť možno v jej prípade evidovať smerom k priestorovej kompozícii volebných výsledkov strán SaS, ANO a Smer-SD (0,497, 0,424, resp. 0,401). Ukazovateľ miery nezamestnanosti je naopak indikátorom, ktorý vykazuje vo vzťahu k volebnej podpore politických strán najtesnejšiu korelačnú väzbu zápornej orientácie, hoci tá je podobne ako v prípade kladných korelácií v regióne na relatívne nízkej úrovni. Ak sa dané územie vyznačovalo podpriemernou mierou nezamestnanosti, preferenčne sa v ňom darilo najmä Smeru-SD, SDKÚ a SNS a opačne (-0,466, -0,431, resp. -0,398). Túto sčasti paradoxnú situáciu možno vysvetliť regionálnou distribúciou obyvateľstva maďarskej národnosti, ktoré sa priestorovo viaže najmä na tunajší vidiek, v ktorom je dosahovaná vysoká miera nezamestnanosti a zároveň veľmi nízka volebná podpora spomenutej trojice politických subjektov. Pomerne nízke hodnoty korelačných koeficientov sledované v regióne Lučenca si možno vysvetliť vplyvom širšej palety faktorov ovplyvňujúcich socio-politické vzťahy v území v kontexte pomerne pестrej sociálnej skladby tunajšieho obyvateľstva.

Región Martin

Región Turca patrí k najviac urbanizovaným v rámci celej krajiny. Interes miestneho obyvateľstva o aktívnu účasť vo voľbách je na nadpriemernej úrovni. Rovnaké závery možno vysloviť i pri členení elektorátu na jeho vidiecku a mestskú zložku, ktoré v miere volebnej participácie takisto prekračujú celoslovenský štandard. Disparita medzi záujmom o voľby v urbánnom a rurálnom prostredí je tu mierne vyššia pri porovnaní s ostatnými regiónmi Slovenska. Výrazne odlišnú štruktúru volebných preferencií z hľadiska podpory obyvateľov miest a vidieckych obcí možno v regióne registrovať pri stranách ĽS-HZDS a SDKÚ-DS. Kým prvá menovaná sa opiera predovšetkým o hlasy vidieka, SDKÚ-DS čerpá volebnú podporu najmä v mestskom priestore. Socio-politické štiepenie spoločnosti chápané cez urbánno-rurálnu dimenziu volebnej podpory je v regióne na priemernej úrovni. Najtesnejší

kladný korelačný vzťah bol zistený v prípade volebných výsledkov pravi-cových SaS a SDKÚ-DS smerom ku geografickej kompozícii populácie s vysokoškolským vzdelaním (0,547, resp. 0,522). Volebné preferencie strany Richarda Sulíka (SaS) pozitívne reagovali taktiež na územné koncentrácie podnikateľov (0,441). Naopak záporná korelácia bola v regióne typická pre vzťah medzi volebnou podporou KSS a priestorovou distribúciou obyvateľstva pracujúceho v terciérnom a kvartérnom sektore ekonomiky (-0,416), medzi volebnými ziskami SDKÚ-DS a geografickou kompozíciou zamestnancov druhého sektoru hospodárstva (-0,357) a medzi hlasmi odovzdanými strane Most-Híd a územnými podielmi obyvateľstva so základným vzdelaním (-0,329). Podobne ako v prípade regiónu Lučenca, i v Turci je možné ex-planovať nízke hodnoty korelačných koeficientov prostredníctvom širšej mozaiky determinantov upravujúcich spoločenské a politické inklinácie regiónu.

Región Námestovo

Populačne najväčší z trojice oravských regiónov je unikátny tým, že stupeň urbanizácie je spomedzi všetkých častí Slovenska práve v ňom na najnižšej úrovni. Znamená to, že vzhľadom na samotnú voličskú základňu regiónu práve v Námestove a jeho spádovej oblasti nachádzame relatívne najvyššie zastúpenie rurálnej zložky elektorátu. Volebná účasť v parlamentných voľbách sa tu však pohybuje na veľmi nízkej úrovni a radí sa k najnižším v rámci celého štátu. Paradoxné je, že účasť vo voľbách na tunajšom vidieku je hlboko pod celoslovenským štandardom, zatiaľ čo mesto sa k svojmu volebnému právu stavia mierne aktívnejšie pri porovnaní s urbánnym prostredím ostatných častí Slovenskej republiky. Región Námestova je jedinečný z toho dôvodu, že rozdiel medzi volebnou participáciou urbánneho a rurálneho priestoru v prospech mesta je v prípade tohto územia vôbec najvyšší na Slovensku. Najväčší podiel hlasov získaných na vidieku z celkového regionálneho volebného výsledku strany bol evidovaný pri volebných preferenciách KDH, naopak mestské hlasy pomohli najvýraznejším spôsobom SDKÚ-DS. Urbánno-rurálne štiepenie spoločnosti na báze jej socio-politických diferencií je v tomto regióne na priemernej úrovni. S priestorovou kompozíciou vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva najtesnejšie korelovali volebné výsledky strán SaS a SDE (0,754, resp. 0,768), pričom v prípade druhej menovanej strany bola zistená relevantná korelácia kladnej orientácie i vo vzťahu k územnej distribúcii zamestnancov terciérneho a kvartérneho sektoru ekonomiky (0,784). Naopak najvyššia negatívna štatistická väzba bola identifikovaná medzi geografickým rozmiestnením obyvateľstva so základným vzdelaním a volebnými preferenciami strán SaS, ANO a prekvapivo i KSS (-0,746, -0,744, resp. -0,672). Pri poslednej menovanej strane túto abnormalitu možno vysvetliť najmä jej veľmi nízkymi volebnými preferenciami na tunajšom vidieku charakteristickým relatívne vysokým podielom obyvateľstva so základným vzdelaním, veriach rímskokatolíckej cirkvi a voličov KDH.

Región Považská Bystrica

Predstavovaný región stredného Považia je typický jednou z najvyšších mier urbanizácie na Slovensku. Nadpriemerné hodnoty vykazuje i tunajšia volebná participácia obyvateľstva. Región sa môže pochváliť dokonca jednou z najvyšších mier

volebnej účasti vidieckeho obyvateľstva v rámci celého štátu. Nad celoslovenským štandardom sa však pohybuje záujem o aktívnu účasť pri hlasovaní vo voľbách i v urbánnom prostredí. Diferencia vo volebnom interese mesta a vidieka v prospech rurálneho prostredia prekračuje priemernú hodnotu za celú krajinu. V Považskej Bystrici a jej spádovej oblasti tvorí podpora vidieka najväčšiu časť z regionálnych volebných preferencií u ĽS-HZDS, kým volebné hlasy pochádzajúce z mesta sú najvýznamnejšie pre volebný zisk SDKÚ-DS. Urbánno-rurálny konflikt spočívajúci v socio-politickom štiepení spoločnosti je v predstavovanom území mierne nadpriemerný. Vysokoškolsky vzdelané obyvateľstvo je tou populačnou skupinou, ktorá spomedzi všetkých uvažovaných socio-ekonomických predispozícií územia najtesnejšie korelovala s priestorovou distribúciou volebných výsledkov politických strán. Najsilnejšia kladná štatistická závislosť k tejto skupine obyvateľstva bola registrovaná v prípade volebných preferencií SDE, Mostu-Híd a SDKÚ-DS (0,651, 0,572, resp. 0,564), naopak negatívne reagovali na prítomnosť tejto sociálnej kategórie lokálne volebné výsledky ĽS-HZDS (-0,429). Záporná korelačná väzba zvýšenej relevancie bola rovnako zistená medzi volebnými výsledkami SDE a geografickou kompozíciou obyvateľov so základným vzdelaním (-0,502) a medzi priestorovým rozmiestnením volebnej podpory ANO a mierou nezamestnanosti (-0,473).

Región Prievidza

Miera urbanizácie regiónu Hornej Nitry je z celoslovenského pohľadu na nadpriemernej úrovni. Rovnaké konštatovanie platí i pre dosahovanú volebnú účasť. Markantný rozdiel je však možné cítiť pri porovnaní záujmu o volebnú participáciu urbánnej a rurálnej časti elektorátu. Zatiaľ čo volebná účasť na vidieku je vôbec piata najvyššia v rámci územia Slovenska, volebný záujem obyvateľov tunajších miest sa pohybuje tesne pod hranicou celoslovenského priemeru. Z toho pramení i veľký rozdiel medzi záujmom o aktívnu účasť pri hlasovaní vo voľbách medzi mestom a vidiekom regiónu Prievidze. Politickým subjektom najviac sa spoliehajúcim na hlasy vidieckych voličov je ĽS-HZDS, kým SDKÚ-DS sa zasa v najvyššej miere opiera o volebnú podporu miest. Urbánno-rurálny priemet socio-politického konfliktu je v predstavovanom regióne na mierne podpriemernej úrovni. Korelačná súvislosť najväčšej kladnej intenzity bola registrovaná medzi volebnými výsledkami pravicových strán SDKÚ-DS a SaS a územnou koncentráciou obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním (0,687, resp. 0,446). Korelácia rovnakej orientácie a podobnej intenzity bola pozorovaná taktiež medzi volebnými preferenciami ANO a geografickou kompozíciou podnikateľsky aktívnych obyvateľov (0,407). V regióne Prievidze bol sledovaný najtesnejší nepriamy štatistický vzťah pri volebných hlasoch odovzdaných strane Most-Híd a priestorovej distribúcii obyvateľstva zamestnaného v druhom sektore hospodárstva (-0,492), pri volebnej podpore pravicovej SDKÚ-DS (-0,464) a územných podieloch obyvateľstva so základným vzdelaním a pri volebných výsledkoch SOP a miere volebnej participácie obyvateľstva (-0,459).

Región Púchov

Analýzovaný región nachádzajúci sa na strednom Považí sa zaraďuje k populačne i územne najmenším v Slovenskej republike. Stupeň urbanizácie v ňom dosahuje v interregionálnom porovnaní výrazne podpriemernú úroveň. Avšak z hľadiska záujmu miestneho obyvateľstva o samotnú účasť vo voľbách patrí regiónu Púchova na Slovensku popredná pozícia. Jeho mestskí i vidiecki voliči sa k svojmu volebnému právu v porovnaní s celoslovenským priemerom stavajú aktívnejšie. Rozdiel medzi mierou volebnej účasti v urbánnom a rurálnom prostredí je v regióne na štandardnej úrovni. Najvyšší podiel rurálnych hlasov vo svojich volebných preferenciách nachádza SNS, zatiaľ čo volebný výsledok SDKÚ-DS je najväčšmi tvorený volebnou podporou plynúcou z mestského priestoru. Socio-politické štiepenie tunajšej spoločnosti analyzované cez jej urbánno-rurálnu dimenziu je vzhľadom na celoslovenskú situáciu mierne podpriemerné. Najintenzívnejší korelačný vzťah kladnej orientácie bol v regióne sledovaný medzi volebnými výsledkami politických nováčikov SaS a Mostu-Híd a geografickým rozmiestnením vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva (0,632, resp. 0,646). V prípade strany Bélu Bugára bola štatistická závislosť takéhoto charakteru identifikovaná i smerom k územným koncentráciám podnikateľov (0,633). Naopak najviac negatívne reagovali na prítomnosť istej skupiny populácie volebné preferencie politických subjektov ANO a SĎL – volebné výsledky prvej menovanej na územnú distribúciu obyvateľov pracujúcich v primárnom sektore ekonomiky (-0,658, resp. -0,445) a volebná podpora oboch spomenutých strán na geografické rozmiestnenie obyvateľstva odchádzajúceho za prácou mimo obce trvalého bydliska (-0,584, resp. -0,667).

Región Rimavská Sobota

Tento takmer stotisícový región nachádzajúci sa na južnom Slovensku je charakteristický podpriemerným stupňom urbanizácie a teda pomerne výrazným rurálnym charakterom. Volebná participácia tunajších obyvateľov je v porovnaní s celoslovenským priemerom mierne nižšia. Kým záujem o voľby vo vidieckom prostredí zaostáva len nepatrne, volebná apatia urbánneho elektorátu je už citelnejšia. Vykazovaná diferenciacia medzi volebnou účasťou v mestách a na vidieku v prospech rurálneho priestoru regiónu patrí na Slovensku k nadpriemerným. SMK-MKP je politickou stranou, ktorá sa v regióne vyznačuje najvyšším indexom rurality svojich volebných preferencií. Naopak politickým subjektom v najväčšej miere sa spoliehajúcim na volebnú podporu mestského prostredia je v predstavovanom území Dzurindova SDKÚ-DS. Sociálny konflikt reprezentovaný odlišnými politickými preferenciami vidieckeho a mestského priestoru sa radí v prípade Rimavskej Soboty a jej spádovej oblasti k vôbec najvýraznejším v rámci celého územia Slovenska (obr. 3). Najintenzívnejší korelačný vzťah kladného charakteru bol v tomto území spomedzi všetkých sledovaných indikátorov pozorovaný medzi volebnými preferenciami strán SDKÚ-DS, SĎL a Smeru-SD a geografickým rozmiestnením obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním (0,427, 0,408, resp. 0,340). Preferencie uvedených strán sa v regióne s vysokým podielom obyvateľov maďarskej národnosti takmer výlučne koncentrujú do miest charakteristických nadpriemerným zastúpením vysokoškolsky vzdelá-

nej populácie, čím možno vysvetliť existenciu spomenutých štatistických väzieb. Naopak najsilnejšiu koreláciu zápornej orientácie bolo možné sledovať v prípade volebnej podpory strán ANO a SDKÚ-DS a regionálnej kompozície obyvateľstva so základným vzdelaním (-0,414, resp. -0,402) a taktiež volebných výsledkov SNS a miery nezamestnanosti (-0,325). Citelne nižšie hodnoty korelačných koeficientov evidované v regióne Rimavskej Soboty súvisia so špecifickou národnostnou skladbou tunajšej populácie, ktorá sa v priestore vyznačuje prítomnosťou obcí s výrazným zastúpením občanov slovenskej národnosti, obcami s dominantným postavením etnických Maďarov i tými, v ktorých sú Slováci i Maďari z hľadiska početnosti relatívne rovnako zastúpení. Socio-štruktúrne danosti územia následne generujú pomerne širokú paletu diferentných spoločensko-politických potrieb regiónu.

Región Ružomberok

Región dolného Liptova je typický podpriemerným stupňom urbanizácie, keď v mestskom a vidieckom priestore tu žije približne rovnaký počet obyvateľov. Do tunajších volebných miestností prichádza relatívne vyšší počet voličov než v priemere za celú Slovenskú republiku. Zatiaľ čo volebný záujem obyvateľov na vidieku celoslovenský štandard presahuje, mestská časť elektorátu sa vyznačuje len priemernou volebnou participáciou. Diskrepancia medzi volebnou účasťou vidieckych obcí a miest regiónu patrí na Slovensku k najvýraznejším. Vidiecky charakter hlasov je najcitelnejší pri KDH, naopak volebná podpora plynúca z mestského prostredia najvýraznejšie ovplyvňuje regionálny volebný výsledok SDKÚ-DS. Socioekonomické štiepenie spoločnosti prejavujúce sa v rozdielnych volebných preferenciách mesta a vidieka je v regióne Ružomberka na priemernej úrovni. Pozitívna korelačná závislosť najvyššej intenzity bola v skúmanom území sledovaná v prípade volebných preferencií KSS a SDĽ a geografickej kompozície pracujúcich v primárnom sektore ekonomiky (0,529, resp. 0,494). Volebné výsledky liberálnej ANO korelovali rovnako pozitívne s územnou distribúciou obyvateľstva aktívneho v podnikaní (0,492). Naopak negatívna štatistická závislosť bola registrovaná medzi priestorovým rozmiestnením hlasov odovzdaných vo voľbách pre SDĽ a mierou nezamestnanosti (-0,590), medzi volebnou podporou KDH a rozmiestnením obyvateľstva zamestnaného v poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve, rybolove a chove rýb (-0,569) a medzi volebnými preferenciami Mostu-Híd a územnou koncentráciou obyvateľstva so základným vzdelaním (-0,539).

Región Tvrdošín a Nižná

Populačne druhý najmenší funkčný mestský región na Slovensku sa vyznačuje podpriemerným stupňom urbanizácie. Aktívna účasť tunajších voličov vo voľbách je však celkovo druhá najvyššia v krajine. Tento enormný záujem o voľby sa prejavuje v oboch sledovaných prostrediach (v priemere sa volebná účasť v sledovanom období pohybovala v meste i na vidieku nad hranicou 70 %), pričom volebná participácia obyvateľov urbánneho priestoru je v interregionálnej komparácii práve v prípade tohto územia absolútne najvyššia. Diferencia medzi volebnou účasťou obyvateľstva miest a vidieckych obcí je v tomto oravskom regióne veľmi nízka. Analyzované územie je len jedným z dvoch v rámci Slovenskej republiky, v ktorých nedosahuje

dlhodobu najnižší index rurality volebných preferencií pravicová SDKÚ-DS. Najväčší podiel z celkového regionálneho volebného výsledku strany predstavujú vidiecke hlasy v prípade KDH, mestský charakter preferencií je v regióne najvýraznejší pri volebných výsledkoch SNS. Socio-politické štiepenie spoločnosti registrované medzi mestským a vidieckym priestorom je v regióne Tvrdošina a Nižnej na štandardnej úrovni. Najtesnejšia štatistická korelácia kladného charakteru bola identifikovaná medzi volebnými preferenciami SDE a územnou distribúciou obyvateľstva zamestnaného v terciálnom a kvartérnom sektore ekonomiky (0,724), medzi volebnou podporou liberálnej SaS a priestorovou schémou vysokoškolsky vzdelanej populácie (0,651) a takisto v prípade hlasov odovzdaných strane Most-Híd a geografickej kompozície obyvateľov so základným vzdelaním (0,596). Naopak negatívne reagovali volebné výsledky Mostu-Híd a KSS na charakter územnej štruktúry pracujúcich v sekundárnom sektore hospodárstva (-0,808, resp. -0,778) a rovnako tak volebná podpora SDE na priestorové koncentrácie obyvateľstva odchádzajúceho za prácou mimo obce trvalého bydliska (-0,611).

Región Veľký Krtíš

Tento populačne nevelký, ani nie päťdesiatitisícový región nachádzajúci sa na juhu stredného Slovenska je v rámci krajiny charakteristický druhým najnižším stupňom urbanizácie. Záujem obyvateľov regiónu zúčastniť sa volieb patrí pri porovnaní s celoštátnou situáciou k štandardným. Kým volebná participácia rurálnej časti elektorátu regiónu je na vyššej úrovni než deklaruje slovenský priemer, účasť vo voľbách typická pre mestské obyvateľstvo sa tu pohybuje výrazne pod priemernou hodnotou za celú Slovenskú republiku. Diferencia v aktívnom záujme o voľby evidovaná medzi urbánnym a rurálnym prostredím je v regióne Veľkého Krtíša vôbec tretia najvyššia v celej krajine. Analyzované územie je len jedným z dvoch v rámci Slovenska, v ktorých nebol evidovaný najvyšší podiel hlasov pochádzajúcich z mestského prostredia v prípade pravicovej SDKÚ-DS. Najvyšší index rurality bol zistený pri regionálnej volebnej podpore SMK-MKP, naopak najsilnejší politický subjekt súčasnej slovenskej politickej scény, Smer-SD, bol stranou, ktorej preferencie vo voľbách boli z najväčšej časti tvorené volebnými hlasmi mesta. Príčiny tohto stavu možno hľadať v úrovni spoločensko-politického konfliktu medzi urbánnym a rurálnym priestorom regiónu, ktorý je pri porovnaní s ostatnými časťami Slovenska práve tu absolútne najvyšší (obr. 3). Veľkosť socio-politického štiepenia tunajšej spoločnosti sa prejavuje v najvyššej miere odlišnosti volebných preferencií mesta a vidieka. V tomto prípade ide predovšetkým o spoločensko-politický spor medzi urbánnymi a rurálnymi voličmi existujúci na báze národnosti. Kým urbánne prostredie regiónu je typické vysokou územnou koncentráciou obyvateľstva slovenskej národnosti, jeho vidiecky priestor naopak výraznou prevahou občanov maďarskej národnostnej menšiny. Možno teda predpokladať, že obyvatelia miest regiónu Veľkého Krtíša považujú za lepšieho reprezentanta ich socio-ekonomických záujmov stranu Roberta Fica a nie tradičný politický subjekt urbánneho prostredia Slovenska - SDKÚ-DS. Najintenzívnejší korelačný vzťah kladného charakteru bol v sledovanom území registrovaný medzi volebnými výsledkami SDE a mierou neza-

mestnanosti (0,396) a takisto v prípade volebnej podpory strán SOP a SaS a územnej kompozície vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva (0,393, resp. 0,378). Posledné dva politické subjekty vykazovali štatistickú závislosť, avšak opačnej orientácie, smerom k priestorovým koncentráciám populácie so základným vzdelaním (-0,402, resp. -0,483). Rovnako negatívne reagovali regionálne volebné preferencie Mečiarovej ĽS-HZDS na geografické rozmiestnenie zamestnancov druhého sektoru hospodárstva (-0,388). Ako bolo v texte spomínané už skôr, nižšie hodnoty korelácií medzi skúmanými štruktúrnymi charakteristikami miestneho obyvateľstva a volebnými preferenciami relevantných politických strán súvisia predovšetkým so špecifikou národnostnou a socio-politickou situáciou príznačnou pre južné regióny záujmového územia (t. j. stredného Slovenska).

Región Zvolen

V tejto časti regiónu Pohronia je evidovaná piata najvyššia miera urbanizácie v rámci celej Slovenskej republiky. Participácia vo voľbách deklarovaná zo strany miestneho obyvateľstva je v porovnaní so slovenským štandardom na mierne vyššej úrovni. Rovnaké konštatovanie možno vysloviť taktiež v prípade volebného záujmu dvoch skúmaných sociálnych prostredí – mestského i vidieckeho. Rozdiel medzi hodnotou volebnej účasti v urbánnom a rurálnom prostredí mierne prekračuje celoslovenský priemer. Najvýraznejším spôsobom sa prejavujú politické preferencie vidieka vo volebných výsledkoch KDĽ, naopak mestskí voliči tvoria najväčšiu časť z volebnej podpory v prípade SDKÚ-DS. Evidovaný spoločensko-politický konflikt medzi urbánnym a rurálnym priestorom je v regióne Zvolena na veľmi nízkej úrovni (obr. 3). Najsilnejšiu korelačnú väzbu kladnej orientácie vykazovali v skúmanom území volebné výsledky strán SaS, SDKÚ-DS a Mostu-Híd smerom k priestorovej disperzii vysokoškolsky vzdelanej populácie (0,607, 0,468, resp. 0,458). Na základe týchto zistení možno konštatovať, že v tých častiach regiónu, ktoré registrujú zvýšený podiel obyvateľstva s vysokoškolským diplomom, sa preferenčne darí prevažne pravicovým politickým subjektom. Korelačný vzťah záporného charakteru bol najtesnejší v prípade volebnej podpory politických subjektov SaS a Mostu-Híd a územnej kompozície obyvateľstva so základným vzdelaním (-0,544, resp. -0,431). Vo zvýšenej miere reagovali negatívne volebné preferencie SDKÚ-DS na geografické zastúpenie obyvateľstva zamestnaného v primárnom sektore hospodárstva (-0,378).

Región Žiar nad Hronom

Tento bezmála stotisícový región Pohronia stupňom urbanizácie svojho územia za slovenským priemerom zaostáva. Miera volebnej účasti je v sledovanom regióne mierne nadpriemerná. Prispieva k tomu predovšetkým úroveň volebnej participácie rurálneho obyvateľstva regiónu, ktorá patrí k najvyšším na Slovensku. Záujem mestských voličov o aktívnu účasť na hlasovaní vo voľbách je v rámci analyzovaného územia na slovenské pomery štandardný. Diskrepancia medzi volebnou účasťou urbánneho a rurálneho priestoru regiónu je vzhľadom na celoslovenskú situáciu pomerne vysoká. Politickým subjektom v najvyššej miere závislým od volebnej podpory tunajšieho vidieka je ĽS-HZDS, naopak najnižším indexom rurality volebných preferencií sa vyznačuje pravicová SDKÚ-DS. Miera podobnosti volebných prefe-

rencií mestských a vidieckych voličov je v regióne na pomerne vysokej úrovni, čo evokuje relatívne nízky spoločensko-politický konflikt obyvateľov mestského a vidieckeho priestoru. Politickí aktéri SaS a SDKÚ-DS sú stranami, ktorých regionálna volebná podpora najtesnejšie koreluje s geografickou kompozíciou vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva (0,476, resp. 0,387). Rovnako pozitívne reagujú lokálne volebné výsledky ANO na územné koncentrácie podnikateľov (0,373). V tomto prípade sa však jedná o nie príliš výrazné korelácie kladného charakteru. Najsilnejšia štatistická korelácia zápornej orientácie bola registrovaná v prípade volebných preferencií SDL a priestorového rozmiestnenia obyvateľstva odchádzajúceho za prácou mimo obce trvalého bydliska (-0,559), volebných ziskov SOP a územnej koncentrácie pracujúcich v priemysle a stavebníctve (-0,418) a taktiež v prípade volebnej podpory SaS a geografickej disperzie obyvateľstva so základným vzdelaním (-0,411).

Región Žilina

Populačne tretí najväčší región krajiny nachádzajúci sa v severozápadnom cípe Slovenskej republiky je charakteristický mierne podpriemerným stupňom urbanizácie. Z hľadiska záujmu obyvateľstva aktívne sa zúčastniť hlasovania vo voľbách však patrí k najúspešnejším na Slovensku, keď za celé sledované obdobie sa volebná účasť v regióne pohybovala v priemere na úrovni 70 %. Jednu z najvyšších mier volebnej participácie obyvateľov v interregionálnej komparácii eviduje rovnako tak mestský i vidiecky priestor regiónu Žiliny. Diferencia medzi volebnou účasťou týchto dvoch značne odlišných sociálnych prostredí je v skúmanom území na štandardnej úrovni. Najväčší podiel tvoria vidiecke hlasy v rámci volebných preferencií ĽS-HZDS, zatiaľ čo dlhodobý pravicový líder SDKÚ-DS je politickým subjektom v najvyššej miere sa opierajúcim o volebnú podporu mestského prostredia regiónu. Socio-politické štiepenie spoločnosti reflektované mierou odlišnosti resp. podobnosti volebných preferencií urbánneho a rurálneho prostredia je v Žiline a jej spádovej oblasti pomerne výrazné. Najtesnejší korelačný vzťah pozitívneho charakteru bol v analyzovanom území registrovaný medzi volebnou podporou pravicových strán SDKÚ-DS a SaS a geografickou distribúciou vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva (0,645, resp. 0,581) a taktiež medzi volebnými výsledkami už spomenutej SaS a priestorovou kompozíciou zamestnancov terciérneho a kvartérneho sektoru ekonomiky (0,585). Naopak najintenzívnejšiu negatívnu štatistickú závislosť vykazovali regionálne volebné preferencie politických strán SDKÚ-DS, SOP a ANO smerom k územnej disperzii obyvateľstva so základným vzdelaním (-0,546, -0,500, resp. -0,477).

Pestrosť národnostnej, religióznej, vzdelanostnej, vekovej či socio-ekonomickej štruktúry obyvateľstva žijúceho v centrálnej časti Slovenskej republiky vytvára predpoklady pre formovanie širokej škály socio-kultúrnych vzorcov volebného správania tamjšieho elektorátu. Dôkazom toho je i pomerne široký diapazón politických subjektov reprezentujúcich socio-politický urbánno-rurálny konflikt v jednotlivých regiónoch stredného Slovenska v období rokov 1998 – 2010. Len v tejto časti

krajiny je možné identifikovať všetkých šesť na Slovensku vyprofilovaných dvojíc reprezentantov spomínaného konfliktu. Kým západ krajiny bol v sledovanej perióde charakteristický dominanciou volebno-preferenčného konfliktu medzi vidiekom a mestom typu SMK-MKP vs. SDKÚ-DS (doplnkové konflikty ĽS-HZDS vs. SDKÚ-DS a KDĽ vs. SDKÚ-DS) a východ zasa typom ĽS-HZDS vs. SDKÚ-DS (doplnkové konflikty typu SMK-MKP vs. SDKÚ-DS a KDĽ vs. SDKÚ-DS), centrálna časť Slovenska vytvorila podmienky pre vyformovanie nielen dominantného socio-politického konfliktu medzi rurálnym a urbánnym prostredím typu ĽS-HZDS vs. SDKÚ-DS, ale i zvyšných piatich. Nakoľko sa analyzovaná urbánno-rurálna konfliktná línia častokrát v záujmovom území prelína i s ďalšími, dominantnejšími socio-politickými konfliktami, je potrebné jej váhu konfrontovať práve v ich kontexte. V regióne stredného Slovenska je vzhľadom na ideologickú a hodnotovú výbavu reprezentantov konfliktu medzi mestskými a vidieckymi politickými preferenciami možné konštatovať, že v období po roku 1998 sa v niektorých jeho častiach socio-politická urbánno-rurálna oblasť sociálneho štiepenia častokrát prelína (la) s konfliktnou líniou typu mečiarizmus vs. antimečiarizmus (z hľadiska priestoru i hĺbky konfliktu dominantná najmä do roku 2002), etnickou (najmä v južných častiach stredného Slovenska a krajnom severozápade), konzervatívno-liberálnou (predovšetkým Orava a dolný Liptov) a neskôr (po roku 2006) i socio-ekonomickou konfliktnou líniou (tá okrem iných obsadila i územia niekdajšieho konfliktu typu mečiarizmus vs. antimečiarizmus).

6 ZÁVER

Centrálna časť Slovenska je z hľadiska miery volebnej participácie elektorátu miest a vidieckych obcí značne diferentná. Zatiaľ čo severne ležiace regióny sú typické pomerne nízkym rozdielom aktívnej účasti vo voľbách pri komparácii urbánneho a rurálneho prostredia, južnejšie situované oblasti naopak podporujú postulát o citeľne vyššej volebnej angažovanosti ľudí žijúcich na vidieku v porovnaní s obyvateľmi miest. Spomedzi všetkých sledovaných územných jednotiek len dve z nich deklarovali vyššiu volebnú participáciu občanov v urbánnom než v rurálnom priestore (FMR Dolný Kubín a Námestovo), pričom oba tieto regióny sú charakteristické výrazne vidieckym charakterom (najmä v prípade FMR Námestova). Hoci mestský elektorát tu vykazuje v komparácii s celoslovenskou situáciou mierne vyšší záujem o aktívnu účasť na hlasovaní v parlamentných voľbách, akútnym problémom je výrazná volebná apatia väčšiny, teda vidieckej časti regiónu. Naopak volebný príspevok rurálneho voliča sa najmarkantnejším spôsobom prejavil vo FMR Veľkého Krtíša situovaného na hraniciach s Maďarskou republikou. Výraznejší záujem vidieka o hlasovanie v porovnaní s mestom možno evidovať taktiež na západe stredného Slovenska vo FMR Prievidze a FMR Žiaru nad Hronom, a rovnako tak v prípade FMR Lučenca a FMR Rimavskej Soboty lokalizovaných v pohraničnom pásme na juhu krajiny, ktorý je typický nadštandardnou územnou koncentráciou obyvateľstva maďarskej národnosti na tunajšom vidieku. Generálne možno kon-

štatovať, že pre stredné Slovensko je príznačný severo-južný gradient volebnej mobilizácie vidieka.

V centrálnej časti krajiny bolo registrovaných všetkých 6 typov dvojíc straníckych reprezentantov socio-politického urbánno-rurálneho konfliktu identifikovaných na území Slovenska ako celku. Spomedzi 19 regiónov, ktoré boli objektom výskumu, až v polovici z nich (presne v 10) sa vyformoval volebno-preferenčný konflikt medzi vidiekom a mestom zastúpený politickými stranami ĽS-HZDS (citeľná podpora najmä v rurálnom priestore) a SDKÚ-DS (výrazná opora v urbánnom prostredí). Polovičný počet regiónov (5) inklinoval k typu KDH (vidiek) vs. SDKÚ-DS (mesto), ktorý sa viaže na výraznú časť Oravy, dolný Liptov, Podpoľanie a časť stredného Považia. Ostatné typy straníckych reprezentantov socio-politického urbánno-rurálneho štiepenia elektorátu sa vyprofilovali len v jednom, špecifickom regióne (SNS (vidiek) vs. SDKÚ-DS (mesto) vo FMR Púchova, KDH vs. SNS vo FMR Tvrdošina a Nižnej, SMK vs. Smer-SD vo FMR Veľkého Krtíša a SMK vs. SDKÚ-DS vo FMR Rimavskej Soboty).

Územie stredného Slovenska bol značne variabilné i z pozície samotného rozsahu a dynamiky socio-politického rozkolu volebných preferencií obyvateľov tunajších miest a vidieckych obcí. Najväčšia odlišnosť vo volebných výberoch v prípade urbánnej a rurálnej časti elektorátu bola evidovaná v regióne Veľkého Krtíša, vo FMR Rimavskej Soboty a FMR Lučenca lokalizovaných na etnicky zmiešanom juhu krajiny. Pomerne významne sa socio-politická urbánno-rurálna konfliktná línia prejavovala i na Považí (vo FMR Považskej Bystrice a FMR Žiliny) a dolnej Orave (vo FM Dolného Kubína). Naopak najviac navzájom podobné boli volebné výsledky miest a vidieckych obcí na Kysuciach (vo FMR Čadce), Podpoľaní (vo FMR Zvolena) a hornom Tekove (vo FMR Žiaru nad Hronom). Paradoxne, napriek relatívne nízkemu rozsahu socio-politickému konfliktu medzi urbánnym a rurálnym prostredím, ten rástol najrýchlejším tempom práve na Kysuciach, Podpoľaní, ďalej v časti stredného Považia (vo FMR Púchova), Oravy (vo FMR Tvrdošina a Nižnej) a rovnako tak i v regióne s ďaleko najciteľnejším volebno-preferenčným štiepením urbánnej a rurálnej časti voličov situovanom na juhu krajiny (vo FMR Veľkého Krtíša). Naopak zmierňovanie socio-politického konfliktu medzi mestom a vidiekom bolo v skúmanej perióde typické pre kompaktnú oblasť tiahnúcu sa od horného Považia, cez Turiec, až po Horehronie.

Podakovanie

Autor ďakuje projektu VEGA č. 1/0709/11, „Adaptabilita priestorových systémov v post-transformačnom období“.

Literatúra

BARÁTH, J. SZÖLLÖS, J. ČERNÁK, P., 1995. Analýza stability územia volebnej podpory vybraných politických strán (na základe výsledkov volieb 1990, 1992 a 1994). Bratislava: Geografický časopis, vol. 47, no. 4, pp. 247-259.

- BEZÁK, A., 2000. Funkčné mestské regióny na Slovensku. Bratislava: Geografický ústav Slovenskej akadémie vied. *Geographia Slovaca*, vol. 15, pp. 7-89.
- CHANDRA, K. BOULET, C., 2003. A Model of Change in an Ethnic Demography. In Chandra, K. – Boulet, C. *Ethnic Demography and Its Consequences*, tentative title. Manuscript, dated August 20.
- ECKSTEIN, H., 1966. *Division and Cohesion in Democracy*. Princeton: Princeton University Press.
- KRIVÝ, V., 2000. Politické orientácie na Slovensku – skupinové profily. Bratislava: Inštitút pre verejné otázky.
- KRIVÝ, V. FEGLOVÁ, V., BALKO, D., 1996. Slovensko a jeho regióny – sociokultúrne súvislosti volebného správania. Bratislava: Nadácia Médiá.
- LIPSET, S. M., ROKKAN, S., 1967. *Party Systems and Voter Alignments: Cross-national Perspectives*. London: Collier-Macmillan.
- MADLEŇÁK, T., 2006. Politicko-geografická analýza volebných preferencií obyvateľov regiónu Oravy. *Geografická revue*, vol. 2, no. 2, pp. 630-649.
- MADLEŇÁK, T., 2012. Regionálna diferenciácia volebného správania na Slovensku (1998-2010). Bratislava: Veda.
- SZÖLLÖS, J., 2006. Regióny volebnej podpory vybraných politických strán v parlamentných voľbách 1998, 2002 a 2006. *Geografická revue*, vol. 2, no. 2, pp. 650-669.
- VAN DER VEEN, M., LAITIN, D., 2004. Modeling the Evolution of Ethnic Demography. Paper presented at the 9th World Conference of the Association for the Study of Nationalities, April 15–17, Columbia University, New York.
- VÝSLEDKY VOLIEB DO NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 1998. Bratislava: ŠÚ SR, 1998, [online] [cit. 2012-03-24]. Dostupné na: <<http://app.statistics.sk/volby98/default.htm>>
- VÝSLEDKY VOLIEB DO NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2002. Bratislava: ŠÚ SR, 2002, [online] [cit. 2012-04-05]. Dostupné na: <<http://app.statistics.sk/volby2002/default.html>>
- VÝSLEDKY VOLIEB DO NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2006. Bratislava: ŠÚ SR, 2006, [online] [cit. 2012-04-09]. Dostupné na: <http://app.statistics.sk/nrsr_2006>
- VÝSLEDKY VOLIEB DO NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY 2010. Bratislava: ŠÚ SR, 2010, [online] [cit. 2012-04-17]. Dostupné na: <http://app.statistics.sk/nrsr_2010/index.jsp>

Socio-political cleavage in functional urban regions of Central Slovakia on the basis of urban-rural spatial dichotomy in period of 1998-2010

Summary

Social cleavages (conflicting lines) moulded on the basis of different political preferences of the population became a central concern of researchers devoting to the issue on electoral behaviour of the electorate already in the middle of last century. A fundamental reorientation of political science has brought about rapid development of literature concerning the process of electoral choice and its determinants, which appreciably affect the final election results, and thus the actual redistribution of political power in the spatial unit under study.

Article has informed on the state in electoral preferential conflict coming from the socio-political embeddedness of regions located in the central part of Slovakia and emphasized its urban-rural context. In terms of electoral participation demonstrated by inhabitants of towns and countryside, this area is greatly differential. While the

regions in the north are characterized by a relatively small difference of active participation at the elections between urban and rural environment, those situated in the south support the postulate on significantly higher electoral involvement of people living in rural compared to urban space. Among all observed territorial units, only two of them declared greater electoral participation of citizens in towns than in rural communities (in functional urban regions (FUR) of Dolný Kubín and Námestovo). Both of these regions are typical of substantial rural character (especially in the case of FUR Námestovo). Although, in comparison with the nationwide situation, the urban electorate shows slightly higher interest in active participation at parliamentary elections there, a remarkable voter apathy of majority (in this context of the rural population), is considered to be an acute problem. Conversely, electoral contribution of rural voters showed in the most striking way in the FUR of Veľký Krtíš situated on the border with Hungary. Compared to the town, a more significant interest to attend the ballots expressed by the inhabitants living in countryside can be also registered in the west part of Central Slovakia in the FUR of Prievidza and FUR of Žiar nad Hronom, as well as in the case of FUR Lučenec and FUR Rimavská Sobota located in the border area of Southern Slovakia, which is characterized by an above-average territorial concentration of Hungarians living in the local countryside. In general we can conclude that the north-south gradient in electoral mobilization of rural inhabitants is peculiar to the Central Slovakia.

In the central part of the country, all six types of socio-political urban-rural conflict party representatives identified in Slovakia as a whole were registered just there. Among the nineteen regions being object of research, a voting preferential conflict between rural and urban environment represented by political parties of ĽS-HZDS (receiving the support especially from rural area) and SDKÚ-DS (gaining votes mainly from the urban space) were formed in the half of them (precisely in ten). Half the number of regions (five) inclined to the KDH (countryside) vs. SDKÚ-DS (town) type, which is typical for the most area of the Orava region, western part of Liptov region, Podpoľanie region and also for the central part of Považie region. Other types of socio-political urban-rural cleavage party representatives were shaped just in one specific region (SNS (rural) vs. SDKÚ-DS (urban) in the FUR of Púchov, KDH vs. SNS in the FUR of Tyrdošín a Nižná, SMK vs. Smer-SD in the FUR of Veľký Krtíš, and SMK vs. SDKÚ-DS in the FUR of Rimavská Sobota).

Central Slovakia has been significantly variable from the view of the size and dynamics of socio-political cleavage in the voting preferences of local urban and rural electorate, too. The largest distinction in electoral choices between voters from countryside and the town was recorded in FURs of Veľký Krtíš, Rimavská Sobota and Lučenec as well located in the ethnically mixed South of the country. The socio-political urban-rural conflict line manifested quite significantly also in Považie region (in the FURs of Považská Bystrica and Žilina) and southern part of Orava region (in the FUR of Dolný Kubín). Conversely, election results were the most similar in towns and rural communities in Kysuce region (in the FUR of Čadca), Podpoľanie region (in the FUR of Zvolen) and northern part of Tekov region (in the FUR of Žiar nad Hronom). Paradoxically, despite the relatively low level of socio-political conflict between urban and rural environment, it strengthened the most just in Kysuce region and Podpoľanie region, also in central part of Považie region (in Púchov FUR), Orava (in the FUR of Tyrdošín and Nižná) and as well as in the region characterized by the most notable voting preferential cleavage between the urban and rural voters ever situated in the south of the country (in the FUR of Veľký Krtíš). On the other hand, the mitigation of the socio-political conflict between the town and the countryside was typical for a compact area extending from the northern part of Považie region, through the Turiec region, up to Horehronie region.